

פרשת חיי שרה
כ"ז השון ה'תשפ"ד
שנה י"ב גליון ה'

הדלקת הנרות	מוצ"ק ר"ת	סוף קריש לשב"ק	לעיקוואוד
4:26	5:56	8:27/9:08	ברוקלין
4:24	5:54	8:26/9:08	ירושלים
4:07	6:00	8:05/8:43	בני ברק
4:22	5:56	8:07/8:44	אלעד
4:15	5:57	8:07/8:44	

שבת מברכים: ראש חודש כסלו ביום ג' הבעל"ט
 מולד ביום שני בשעה 7:17 בבוקר עם 2 חלקים

רה"ש

ליקוטי מאמרים ודברי חיוזק ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

שני חיי שרה.

...ולמה שפירשתי שעל ידי סיבת הבשורה עלו לה חייה פחות ממה שהיו, יכוין להודיע משפט החסד אשר ישפוט הקב"ה לידידיו, כי כל צדיק שלא השלים ימיו לסיבה ידועה, לא יגרע ה' מצדיק מה שהיה מרויח אילו חי שניו שלמים וישלים לו שכרו על השנים שלא פעל בהם דבר, כי יאמר אליו אילו הייתי חי תאותי היתה לסגל דבר טוב, והוא אומר שני חיי שרה כיוון אל השאר שכל שנותיה היו חיים ממנה והאירו מכבודה.

אור החיים הקדוש, בת"ד

ויבא אברהם לספוד וגו'.

פירש"י שע"י בשורת העקדה מתה שרה. ויל"ע הא קי"ל ש'לוחי מצות אין נזוקין ולמה סבבו מן השמים שתמות עי"ז. וכעין זה יש להקשות בריש מדרש אסתר גבי אנשי אלכסנדריא שאמרו נדליק או לא נדליק ואמרו נדליק וכל דבעי ימטי עלן ועי"ז נתגלגל שנהרגו כולן, וקשה נהי שהיו חייבין עונש כדאמר בגמרא דעברו על לא תוספו לשוב וגו' אבל למה גלגלו שימותו דוקא ע"י מצוה שמסרו נפשם ע"ז, וכן קשה בשבת קי"ח יהי חלקי ממתי בדרך מצוה וקשה הא שלוחי מצוה אינן ניווקין. וקשה לומר דכל הני מקרי שכיח הויקא.

ונראה דהא דשלוחי מצוה אינן נזוקין היינו דהמצוה לא תגרום להם שום חיוק, אבל אם הגיע זמנו למות בלא"ה א"כ אדרבה זכות הוא לו שמטבין מן השמים מיתתו ע"י מצוה דהוי כמוסר נפשו על ק"ה, ולכן אנשי אלכסנדריא שהגיע זמנם ליענש ולפי שהיו צדיקים סבבו מן השמים שימותו ע"י מצוה דהוי כמוסר נפשם עבור המצוה דשכרו מרובה מאוד, וכן הענין בשרה, וכן בהא דכל כתבי וכוה יתיישב בכמה דוכתי. והא דפריך בקדושין ל"ט ב' והא שלוחי מצוה אינן ניווקין ולא משני כה"ג האמת משני דבמקום דשכיח הויקא אין סומכין ע"ז.

הגה"צ ר' חיים קנייבסקי זצ"ל, טעמא דקרא

ובה אדע כי עשית חסד.

במסורה. ובה אדע כי עשית חסד (כד, יד), ובה יחסו עניי עמו (ישעיה יד, לב), ובה אבן יקרה (דברי הימים א ב, ב).

יש לפרש בס"ד, דידוע גדולת מצות צדקה, ורודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד. אולם, חינוח מי שידוע משגת לעשות צדקה ויש ביכולתו להעניק משלו לעניים, אבל במה יזכה עני שאין לו כלום, ומאומה אין בידו, מה יעשה לזכות במצוה רבה הלזו.

אבל באמת מצינו, שגם במעט מים שנתנה רבקה לאליעזר זכתה לחיווגה ולבא בביתו של אברהם. נוכח לדעת כי גם זה לצדקה יחשב, וכה"ג ביד כל אדם לקיים, אף מי שאין לו כלום. והיינו דאמר, ובה אדע – במה שנתנה מעט מים, אדע כי עשית חסד – שגם זה לצדקה יחשב. ובה יחסו עניי עמי, לקיים מצוה צדקה בזה. וזה מעלת האשה יותר משל איש, דמקרבא הניייתה, כדאיתא בפ"ג דתענית (כג עמוד ב) גבי מעשה דאבא חלקיה, וזה, ובה אבן יקרה.

הגה"צ ר' אליעזר דוד גרינוואלד זצ"ל אבדק"ק סאטמאר, קרן לדוד

היא האשה אשר הוכיח ה' לבן אדוני.

לא אמר הכין או הזמין, רק הוכיח, ופירש"י ברר והודיע, ויתפרש על פי מה ששמעתי שקודם ההכרזה בת פלוני לפלוני יש ויכוחים הרבה בשמים, זה אומר כה וזה אומר כה עד שהקב"ה בעצמו מוכיח בת פלוני לפלוני, ועל ויכוח שייך תיבת הוכיח.

ועפי"ז יש לתרץ מה שיש להקשות, למה היה לו לאברהם להשביע את אליעזר, הא אליעזר צדיק גמור היה, שנכנס חי לג"ע כדאיתא במס' סופרים וכן הובא בדעת זקנים, וא"כ איך אפשר לומר שהיה חשוד בעיני אברהם שיעבור על דבריו אם לא ישביעו. אכן על פי הג"ל אתי שפיר, דכיון דיש ויכוח במרום בזיווגים ובודאי כל מי שאומר דעתו טעמו ונימוקו עמו, וזהו הטעם ששדכנים מציעים שידוכים ומתבטלים ויש שמתבטל אף אחרי קבלו קנין ותנאים, וזהו הכל מחמת שכל השידוכים שנדברו למעלה בשמים קודם ההכרזה צריכים להציע גם כאן בעוה"ז ומי שלא שלא היה לו שם טעם חזק אזי נעשה בכאן התקשרות תנאים ואח"כ מתבטל עד שמשביח את זיווגו האמיתי של הכרוז, ולכן אאע"ה שהיה נביא, הוא ראה בנבואה את הזיווג האמיתי של בנו ורצה שלא יתעכב בהשידוכים הבלתי אמיתיים שהם רק לצאת דעתן של הסוברים כך במרום, מפני זה השביעו שלא ילך רק להזיווג האמיתי, ובשבועתו ביטל את כל דעתם של אותם המלאכים שהציעו במרום שידוכים אחרים עבורו.

הגה"צ ר' חיים שמחה גלוסקין זצ"ל אבדק"ק הארעדנאיע (סמוך לק"ק פינסק), רחשי לב על תנ"ך

ואבוא היום אל העין.

ברש"י, היום יצאתי והיום באתי מכאן שקפצה לו הארץ. אמ"ר אחא יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בני שרה פ' של אליעזר כפולה בתורה והרבה גופי תורה לא נתנו אלא ברמיזה. י"ל בפרש"י, דהנה הא דהביא רש"י הך דר' אחא דוקא בפסוק זה, י"ל ללמד שהגם שלבן היה עובד תרפים ולא היה מאמין בניסי ה' שהם חוץ מדרך הטבע, אפילו הכי לא נמנע אליעזר מלומר לפניו ולפני בית בתואל שהיתה לו קפיצת הארץ, ועל זה אמר ר' אחא מזה שאמר אליעזר דבר זה שהוא מעשה נס לפני אנשים שאינם מאמינים, מזה יש ללמוד יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים, ור"ל שאין למנוע מלפרסם ניסי ה' אפילו לפני אינם מאמינים ולא יתבייש מפניהם כמובן. ממורי חמי ז"ל.

ועוד י"ל בפרש"י שכאן מרומז הא דאיתא בס' דברים ערבים וז"ל, לדבר דברים ולספר סיפורים מצדיק הדור הוא סגולה להמתקת הדינין ולמליצת ישרים עבור ישראל, לפי שכן היה מדתו בחיי הצדיק עם הדור, וכן אמר הרה"ק מרוזין ז"ל על הרה"ק מנארדיטשוב ז"ל עיי"ש. ויש לרמוז היינו דא"ר אחא יפה שיחתן של עבדי אבות, ר"ל יפה ועושה רושם למעלה וסגולה להמתקת הדינין ולמליצת ישרים השיחה והסיפור דברים מעבדי אבות, יותר מתורתן של בני שרה של אליעזר כפולה בתורה וכו' כמובן.

הגה"צ ר' אברהם אבא הערצל זצ"ל מ"מ דק"ק פרעשבורג ומח"ס שפתי חכמים עה"ש, נחלת אברהם

ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפל מעל הגמל.

..שע"י הרנה זמרה של פסוקי דזמרה בכוונה שלימה ביראה ואהבה יוכלו להתכסות מהדינין וגם לבטלם מעליהם ולהגן בעדם...

הרה"ק בעל האוהב ישראל מאפסא ז"ע בתו"ד, ועיין כולו בפנים ב"ה יצא יצחק, זכות ורחמים על בני

רהשי ההלכה

פסקים וביורוי הלכות בדברים
המוציים הלכה למעשה מפסקי
מורן בעל שבט הלוי זצ"ל

בעריכת
הרה"ג ר' ישכר דוב שטיין שליט"א
מור"ן באלעד
בפיקוח הרב הגאון ר' משה שטיין שליט"א
רב דקלה חסידי בני ברק, מור"ן בשבט הלוי
ונח"מ פסקי מורן ישיבת מור

פסקי הלכות

מהלכות הנחת תפילין דר"ת

- א. הפסק שיחה בין הנחת השל יד להנחת של ראש בתפילין דר"ת:** גם בהנחת תפילין דר"ת שאין מברכין על הנחתם אסור להפסיק בשיחה בין הנחת השל יד להנחת השל ראש דאסור השיחה בין הנחת השל יד לשל ראש אינו רק משום גרם ברכה שאינה צריכה אלא עבירה היא להפסיק ביניהם דכתיב והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך ודרשין שתהא הוייה אחת לשתיהן (כ"כ באשל אברהם בוטשאטש סי' ל"ד ובמשנ"ב סי' כ"ה סק"ח) והדבר דומה למש"כ המג"א שם סק"ד בשם תרומת הדשן שגם המניחין תפילין בחוה"מ בלא ברכה אסור להם להפסיק בשיחה בין השל יד לשל ראש, ועי"ש במשנ"ב סק"ט דאפי' להפסיק בשתיקה כששוהה הרבה או לקרוץ באצבעותיו ולרמוז בעיניו אסור לכתחילה אף שאין מחייב ברכה, משום דצריך שתהא הוייה אחת לשתיהן ונראה מדברי דגם בתפילין דר"ת יש להזהר בזה לכתחילה.
- ב. עניית דבר שבקדושה בין הנחת השל יד לשל ראש בתפילין דר"ת:** מותר להפסיק בהנחת תפילין דר"ת לעניית אמן יהא שמייה רבה קדושה ברכו ואמן בין הנחת השל יד להנחת השל ראש אך אחר כך קודם הנחת השל ראש יזיז השל יד ממקומו ויחזירו למקומו כדי שתהא הוייה אחת לשתיהן (משנ"ב סי' כ"ה סק"ו).
- ג. זמן הנחת תפילין דר"ת:** המנהג הפשוט להניח תפילין דר"ת לאחר התפילה (עי' שו"ע סי' ל"ד ס"ב ומשנ"ב סק"ט), ולכתחילה אין לחלוץ תפילין דרש"י ולהניח תפילין דר"ת קודם קדיש שלם שלאחר ובה לציון, וטוב יותר שלא לחלוץ רק אחר קדיש יתום שלאחר עלינו (משנ"ב שם סק"ד ועפ"י המבואר בשו"ע ונו"כ לעיל סי' כ"ה ס"ג).
- ד. הנחת תפילין דר"ת קודם הנחת תפילין דרש"י:** גם הנהוג להניח תפילין דר"ת זמן רב אחר חליצת תפילין דרש"י (ואינו חושש לדי' קצת פוסקים שיש להסמיכם לחליצת תפילין דרש"י כדי שתהא הברכה תחול גם עליהם) ראוי ונכון לכתחילה שלא יניח תפילין דר"ת קודם הנחת תפילין דרש"י ולכן גם אם יש לו זמן קודם התפילה וכגון שממתין לתפילה בציבור ונוח לו יותר להניחם כעת לא יניחם קודם תפילין דרש"י, דהעיקר כרש"י ויש להקדימו (שו"ת שבט הלוי ח"ג סי' ח' ועי' באריכות בבורי הלכות הכא), אמנם במקום צורך שאם לא יניחם קודם התפילה יהיה קשה לו להניחם, יכול להניחם קודם הנחת תפילין דרש"י (שו"ת שבט הלוי ח"י סי' קע"ז אות ב').

ביורוי הלכות

האם ראוי להניח תפילין דר"ת קודם הנחת תפילין דרש"י

ועי"ש במשנ"ב סק"ט שבי' דמדברי הפמ"ג משמע דהמניח תפילין דר"ת יניחנו רק לאחר שסילק תפילין דרש"י (וכמש"כ בשו"ע בסוף דבריו) וכן הוא מנהג רוב העולם שמניחין תפילין דר"ת לאחר התפילה, והנה יש מקפידין להניחם מיד אחר חליצת תפילין דרש"י דס"ל דבאופ"י תחול הברכה גם על תפילין דר"ת (עי' אשל אברהם בוטשאטש סי' ל"ד וכו"כ במשמרת שלום (קודינב) סי' ו' סק"ה), אמנם מפשטות דברי השו"ע שבי' דאחר התפילה יניח תפילין דר"ת בלא ברכה נראה דכיון דהפסק בתפילה וק"ש לא חלה הברכה על תפילין דר"ת וכן נראה מדברי הפמ"ג משנ"ב סק"ג (וכן נראה מדברי שו"ת סם חיי סי' א' הביאו בשו"ת חיים שאל להחיד"א ח"א סי' א' וכן הסכים להלכה בשו"ת מנחת אלעזר ח"א סי' כ"ה שבי' דמי ששכח ובירך על תפילין דר"ת ונזכר לאחר התפילה צריך לברך שוב על תפילין דרש"י והתפילה הוי הפסק בין הברכה לתפילין דרש"י וא"כ ה"ה להיפרך), וכן מנהג רבים להניח תפילין דר"ת זמן רב אחר חליצת תפילין דרש"י (דגם אם יניחם סמוך לתפילה לא תחול הברכה), ומענתה כיון דאין חוששים כלל להסמיך תפילין דר"ת לברכה א"כ יש לדון האם יכולים להניחם גם לכתחילה קודם התפילה באופן שממתין לתפילה בציבור או בשאר אופנים כיו"ב שעתו בידו קודם התפילה.

ועי' בשו"ת שבט הלוי ח"ג סי' ח' שבי' מורן זצ"ל דאין דעתו נוחה בזה דענין זה להפסיק בין חליצת תפילין דרש"י להנחת תפילין דר"ת היה מנהג הרבה קדושים שהיו מניחין לכתחילה תפילין דר"ת בשעת מנחה ולא חששו להנחתם בלא ברכה (אמנם יתכן שהיו הולכין בתפילין דרש"י כל היום עד מנחה) ואעפ"כ היו מניחין קודם תפילין דרש"י, והטעם נראה דכיון דהעיקר להלכה כדעת רש"י יש להניחם קודם (ואין הטעם משום דתפילין דרש"י חשיב תדיר והוא קודם דכיון דעבדינן שניהם משום ספיקא שניהם תדיר מיקרי), ומכ"ש אם נאמר כמקצת פוסקים הסוברים דתפילין דרש"י דהלכה כמותו מקודש יותר מתפילין דר"ת א"כ רש"י דמקודש יותר קודם לתפילין דר"ת (והדבר תלוי במחלוקת עי' שו"ע סי' ל"ד ס"ד משנ"ב סק"כ ובשו"ת רעק"א מהד"ס ח"א, אמנם במקום צורך שאם לא יניחם קודם התפילה יהא קשה לו להניחם כ' מורן זצ"ל בשו"ת שבט הלוי ח"י סי' קע"ז אות ב' דאין ספק דיכול להקדים תפילין דר"ת לתפילין דרש"י (אמנם עי' בשו"ת רב פעלים להבן איש חי ח"ב סי' ה' שאף שהביא מהאר"י הק' דצריך להניח בשחרית תפילין דרש"י קודם תפילין דר"ת, כ' להתיר להניח תפילין דר"ת קודם התפילה בלא ברכה דמסתבר דבאופ"י שמתפלל וקורא ק"ש בתפילין דרש"י לא הקפיד האר"י).

ועל כן ראוי ונכון לכתחילה שלא להניח תפילין דר"ת קודם הנחת תפילין דרש"י אמנם במקום צורך שאם לא יניחם קודם התפילה יהיה קשה לו להניחם, יכול להניחם קודם הנחת תפילין דרש"י.

שאלה: הנהוג להניח תפילין דר"ת זמן רב אחר התפילה (ואינו מקפיד להסמיכם לתפילין דרש"י כדי שתחול גם עליהם הברכה) ואירע שצריך להמתין לתחילת התפילה בציבור (וכגון שאיחר את המניח הקודם) וכעת יש לו זמן בריווח להנחת תפילין דר"ת (או בשאר אופנים כיו"ב), האם ראוי ונכון שיניח תפילין דר"ת קודם הנחת תפילין דרש"י?

תשובה: בשו"ע סי' ל"ד סוף ס"א לאחר שהביא המחבר מוח' רש"י ור"ת בסדר הנחת הפרשיות בתפילין כ' המחבר דמנהג העולם כרש"י והרמב"ם (וכ' המשנ"ב בסק"ד דבב"י ושאר אחרונים כ' דכן עיקר וכן הסכים הגר"א), אמנם בס"ב כ' המחבר שירא שמים יצא די שניהם ועשה שתי זוגות תפילין וניח שניהם ביחד ויכוין בהנחתם באותם שהם אליבא דהלכתא אני יוצא יד"ח והשאר הם כרצועות בעלמא כי מקום יש בראש להניח שתי תפילין וכן ברוע, ואם אינו יודע לכיון המקום ולהניח שניהם יחד יניח דברי האחד של יד ושל ראש ויניח האחרים על סמך ברכה ראשונה, ואם לא יוכל להניח בבת אחת יניח של רש"י ויברך עליהם והיו עליו בשעת ק"ש ותפלה ואחר התפלה יניח של ר"ת בלא ברכה ויקרא בהם שמע והיה אם שמוע עכ"ל לפי גי' המג"א, וביאר המג"א (בסק"ד ד' ה' וכן הסכים המשנ"ב בסק"ט ובסק"ג) דבג' אופנים מיירי המחבר, לכתחילה יניח שניהם ביחד, ואם אינו יכול להניח שניהם יחד יניח הזוג האחד של יד ושל ראש (ובמשנ"ב סק"א כ' דלפי הכרעת האחרונים יותר טוב שיסמוך הברכה לשל רש"י) ומיד לאחמ"כ בלא הפסק יניח השני אצל הזוג הראשון והברכה תחול על שניהם, ואם אינו יכול להניח שניהם יחד אפי' בזה אחר זה (וכגון שיש לו מכה ואין לו מקום לב' זוגות או שמתבייש מפני המלעיגים) יניח של רש"י בשעת ק"ש ותפילה ולאחר התפילה יניח של ר"ת בלא ברכה, (אמנם עי"ש בט"ז סק"ג שביאר דברי השו"ע באופן אחר דאם אינו יכול להניח שניהם יחד יניח תחילה האחד מהם בברכה ואפי' תפילין דר"ת אם נודמנו לו מקודם ויסלקם מיד ויניח תפילין דרש"י (או להיפרך, ובלבוש כ' דלד' זו ילבש בדווקא של ר"ת תחילה בברכה כדי שיתפלל עם תפילין דרש"י כרוב העולם הנהגין כרש"י ולא יפרוש מהציבור ועי' בעטרת זקנים על הגליון שדחה דבריו) על סמך ברכה ראשונה ולא חשיב הפסק כיון שמניחם מיד, וי"א (כך יש לגרוס בשו"ע לדעתו) שאם אינו יכול להניחם יחד יניח תחילה של רש"י בברכה דרש"י עיקר ויתפלל בהם ואח"כ יניח של ר"ת בלא ברכה, ונראה מדברי הט"ז דלדינא אין לברך על של ר"ת תחילה דהעיקר כרש"י וכד' הי"א, ועי"ש בפמ"ג משנ"ב סק"ג שביאר דברי הט"ז ומסוף דבריו נראה דלד' הי"א שמניח תפילין דר"ת אחר התפילה לא קאי הברכה על ר"ת משום שמפסיק בדיבור ותפילה זמן ארוך בין הברכה ללבישה).

הילולא דצדיקא

גלב"ע
ד' כסליו
תרל"ט

הרה"ק
ר' יעקב דוד [הראשון]
מאמשינאו זי"ע

אלה תולדות

רבינו אדמו"ר ראש גוף אריאל, בוצינא דנהורא, איש אלקים, מופת הדור, הצדיק המפורסם (בהסכמה לספר עץ הדעת טוב), הרב הגדול, הצדיק המפורסם, חסידא ופרישא, פאר הדור מ"ה (שם הגדולים החדש), הרה"ק הר"ר יעקב דוד [הראשון] האדמו"ר הזקן לבית אמשינאו, נולד בשנת תקע"ד לפ"ק, לאביו הגדול הרה"ק הר"ר ישראל יצחק מווארקא זצ"ל, ולאמו הרבנית הצדקנית מרת רחל ע"ה.

עוד כשהיה רבינו צעיר לימים יצא שמו לשם ולתלה בכל הארץ כי גדול הוא כגדולי הדור בתורה ובראיה טהורה, וכגאון מופלג בקבלה וחסידות, והיה שם לילות כימים בשקידת התורה ברוב חשק והתמדה מרובה. וכמסופר, כי פעם אחת בא ריבנו לפני אביו הרה"ק האדמו"ר מווארקא זצ"ל, אמר לו אביו, יעקב דוד! צריכים ללמוד ביתר שאת. מיד הגביר הילד את התמדתו, ולמד בשקידה גדולה. וכשבא לפני אביו, שוב אמר לו, צריכים ללמוד ביתר שאת. רבינו כשמעו הדברים יוצאים מפי אביו הגדול, התחיל ללמוד יתר על המידה במסירות נפש ממש.

ושוב אמר לו אביו כדברים האלה. התחיל הילד יעקב דודו לבכות, ואמר, היתכן כזאת אחרי התמדה גדולה כזו, אתמהא!! אמר לו אביו הק', לחפוף יותר הכוונה, שלא לחפוף שום דבר זולתי דברי תורתנו הקדושה הניתנה לנו מסיני!!!

אוהבן של ישראל

רבינו היה נאה דורש ונאה מקיים בענין מצות ואהבת לרעך כמוך, וכפי שאמר רבינו פעם להרה"ק הישמח ישראל מאלכסנדר זצ"ל כשבא לבקש הדרכה מרבינו כשנתמנה להיות לרב ולמנהיג בישראל, אמר לו רבינו, כך הוא דרכה של רבי ומנהיג ישראל, עוד קודם שפותח הרבי את הפותח הקוויטעל, עליו לדעת את הכתוב בפנים!!! וכשכבר פותח הקוויטעל ורואה את כאבן של ישראל הכתובים בתוכו, עליו להרגיש כי אלו מכאוביו הפרטיים הם, וצרות אלו כאילו מתרחשות שעה זו בביתו!!!

וכמסופר, פעם אחת במוצאי ש"ק אמר רבינו לגבאי, בואו והכינו עצמכם כי נוסעים אנו לעבר העיר גריצא, מיד רצו להניאו שאין זו מן הראוי לנסוע באמצע הלילה, וגם שילול קר וסוער הוא כעת. אבל רבינו לא שת לבו לדבריהם וכך נסע לעבר העיר גריצא, מיד בהגיעו מיד נסע לעבר בית החסידים דאמשינאו, האברכים שהיו עסוקים בסעודת מלוא מלכה לא שמעו את הדיפיקות החזקות בדלת, אכן כשנשתתקו לרגע שמעו קול חזק ומוכר מאוד ששואל, היתכן יהודים קופאים מקור ואתם מתענגים בפנים? מיד ניגש אחד מהאברכים ופתח את הדלת, והנה לתדהמתו נתקל בדמותו התמירה רבו מסורבל בפרוותו ופתייתו של צמודים לזקנו הארוך. מיד נירתע האברך ונסוג במהירות מבלי לתת שלום להרבי מרוב בלבול, ולא עוד אלא שמתוך בילבול גמור כיבה את מנורת הנפט שהאירה את בית החסידים, והאברכים החלו לברוח החוצה.

רבינו השתלט מהר על המבוכה, ובקול רחום ביקש מהאברכים שלא הספיקו עוד לברוח, להעלות אור בשטיבעל, אחרי שנוח קמעא הציע לאברכים שילווח לביתו של אחד מעשירי העיר, השעה היתה שתיים אחרי חצות הלילה, העיירה היתה שקועה בתרדימה עמוקה, והכפור חדר לעצמות, ניסו האברכים להשפיע על הרבי להמתין עד אור הבוקר, אך הרבי עמד בתוקף על דעתו ללכת מיד, כי הדבר אשר בגללו בא נוגע לפיקוח נפש הדוחה את הכפור. מיד יצאו האברכים עם הרבי, והגיעו קפואים מכפור לביתו של העשיר, הרבי לא חס על שנתו של העשיר, ודפק בחזקה בדלתו של העשיר. מיד נשמע קולו של העשיר מבפנים, מי הוא העומד בדלת ביתי ומפריע לי משנתי!! מיד השיב אחד האברכים, כי הרבי מאמשינאו עומד כאן ומבקש שתפתח מיד. נרעש ונפחד מאימתו של הרבי קם העשיר ממיטתו לפתוח את הדלת, והזמין את הרבי לשבת בטרקלין המחומם היטב. הרבי מצדו ביקש את סליחתו של העשיר על שהעירו משנתו מפני שעל עסקי פיקוח נפש הוא בא, דבר שאינו סובל כל דיחוי.

אחר שהרבי תפס את מקומו בראש השולחן, פתח ואמר, דע לך! כי יעק"ל שואב המים אשר ממשפחתך, הוא גוייס לצבא וכבר נשלח לגדוד. ממשפחתך! גמגם העשיר, ואמר: לא ידוע לי לגמרי מאיש כזה, במשפחתנו לא היו שואבי מים. פרש לפניו הרבי את ספר היוחסין שלו, והוכיח לו ללא כל צל של ספק כי אמנם יעק"ל שואב המים ממשפחתו הוא, וכאן המשך הרבי ואמר, במחיר של שמונה מאות רובל! אפשר להצילו, ע"כ באתי אילך כי קרוב קודם לחייב אותך בסך הדרוש כדי שאוכל לטפל בשיחורו. אחרי שהעשיר התאושש מתדהמתו, פנה אל הרבי ואמר, יסלח לי הרבי, האם בגלל כך הטריח הרבי את עצמו במוצ"ש לעבור דרך כה רחוקה ובכפור גדול כזה? התרגש הרבי ואמר, כשאני מעלה בזכרוני שבמקום מרוחק מאיתנו עומד יעק"ל על המשמר ורועד מקור, צמרמורת עוברת בעצמותי, ואיך אפשר בכלל לשכב במיטה תחת השמיכה כשיהודי קופא מקור?? תשובת רבינו שיצאה מלב טהור ומתוך אהבת ישראל שלימה, ריככה את לב העשיר קרובו של יעק"ל שואב המים, ובשמחה לקח את מפתח קופתו, ומסרו לרבינו ואמר, הריני מוסר את מפתח קופתי להרבי, יקח נא משם כמה כסף שדרוש לו לשחרר את יעק"ל שואב המים.

בשעתו גזרה מלכות רוסיה על גזיות הזקן והפיאות. רבינו התייבב לפני המושל הרוסי ודיבר אתו קשות, באותו מעמד התבטא אחד האצילים כי היה מהראוי שהזקן של הרבי, שהוא הדור ויפה ביותר, יוצב במוזיאון המלכותי... כששמע זאת רבינו פרץ בבכי מר שזעזע את אשת המושל, ששהתה בחדר סמוך, ונכנסה לשאול את בעלה המושל על סיבת בכיו של הרבי, מאחר שהכירה אותו מביקוריו התכופים בבית המושל, סיפר לה אודות המדובר, ואז ביקשה מבעלה שיבטל את הגזירה והוא נתנה לה, ואף נתן לרבי

תעודה המאשרת כי אסור לאנשי הצבא לפגוע בזקנו ופאותיו של הרבי, ולאחר זמן נתבטל הגזירה כליל. שוב פעם, כשנתעוררה גזירה אחרת, ביקש רבינו מהרה"ק הר"ר יעקב אריה מראדזימין זצ"ל שיתלווה אליו בלכתו אל המושל, אותו צדיק נענה לו, אך משום מה לא יכול היה להופיע ולבוא, ואז אירע דבר פלא, כי רבינו, ברצותו להשפיע על המושל, פרץ בבכי, והלה שלף את אקדחו וניסה לפגוע בו, אך למרות שהפעיל את כלי הנשק לא פעל האקדח ורבינו ניצל ממות. ברוב כעסו פנה המושל אל אשתו וסיפר לה, כי יהודי אחד בעל קומה נמוכה ניצב לידו, והוא זה שמנע ממנו להפעיל את הנשק... למרבה הפלא התאים תיאורו של המושל את היהודי, לדמות דיוקנו של הרה"ק מראדזימין. מובן מאליה כי לאחר מה שאירע, נענה המושל לבטל את הגזירה, והגזירה הרעה נתבטלה.

הוא היה אומר

פעם אחת הקפיד הרה"ק הר"ר יעקב דוד מאמשינאו זצ"ל מאוד על אדם אחד, ואעפ"כ לא כעס עליו כלל, ולא עוד אלא שמחל לו מיד. ונימוקו עמו, כי אע"פ שע"פ הלכה יתכן ואין אני מחויב למחול לו, אעפ"כ אם אקפיד ואכעס עליו, אולי אתחרט אחר כך למה כעסתי ונקמתי לאיש זה, ואהרהר שמה היה הצדק עם שכנגדי, ואז אצטרך לחפש אותו בקצווי תבל ולא אמצאהו, ואז מה אעשה. אבל כעת כשמחלתי לו יתיבב ומיד, אף שאני צריך לחוש לדין תורה שיתכן ואיני צריך למחול לו, אבל על כל פנים לא חטאתי אלא להשי"ת לבדו והוא מלוא כל הארץ כבודו, ובכל מקום ובכל זמן אמצאהו לבקש ממנו מחילה על שחטאתי נגדו שמחלתי לאיש שלא נתחייבתי למחול לו... (שיח שרפי קודש).

אשכבתיה דרבי

באחרית ימי חלה ותקפה אותו חולשה כללית, ורפאיו יעצוהו לנסוע למקום המרפא מראן שבאיטליא, ומקורביו התנגדו לנסיעתו, ולבקשתם הגיע במיוחד הרה"ק הר"ר אלימלך מגראדזיסק זצ"ל, על מנת למנוע את נסיעתו למרחק, אך רבינו היה איתן בדעתו. שבועיים בלבד שהה במראן, וביום ד' כסלו שנת תרל"ח, בשנת הששים וארבע לחייו, עלתה נשמתו הטהורה בסערה השמימה. ארונו הוסע ברכבת במשך חמשה ימים, בתחנת הרכבת ז'יראדוב הסמוכה לאמשינאו, וכשהגיע הארון לעבר העיר אמשינאו ששם ניהל עדתו משך כשליש שנה, כבר המתינו לארון עשרות אלפי חסידים שבורים ורצוצים בבכיות ויללות. מתחנת הרכבת נשא הארון על כתפי החסידים. כשהוציאו את גופו הקדוש, שהיה כמו בשעת פטירתו למרות הימים שעברו, קפץ בן אחיו הרה"ק רבי שמחה בונם מאוטוואצק זצ"ל וזעק בהתלהבות עצומה, יהודים! בואו וראו, צורתו לא נשתנה מאומה כבחייו, ועליו נאמר ולא וכו' בשר הקודש מעולם!

מ"כ באמשינאו באותו מקום שהוא הועיד לו לפני נסיעתו לעיר המרפא מראן. ז"ע ועכ"א.

כז חשון - הלכות איסורי לשון הרע - כלל 1

ט. כָּשֶׁם שֶׁשִׁיךְ אֶסוּר קְבֵלַת לְשׁוֹן הָרַע, בְּאֵם הַמְסַפֵּר סֵפֶר לוֹ עַל אָחָד, שֶׁעָשָׂה עִתָּה דְבַר שְׂאִינוֹ הִגָּן, שֶׁנֶּצְטַיְנוּ עַל זֶה, שְׁלֵא לְהַחֲלִיט בְּלִבְנוֹ, שֶׁהִדְבָּר אִמְתּוֹ, וְכִנֵּ"ל בְּסַעֲף א', כִּן שִׁיךְ גַּם אֶסוּר קְבֵלַת לְשׁוֹן הָרַע לְעִנְיֵן שְׂאֵר חֲלָקֵי אֶסוּר לְשׁוֹן הָרַע, שֶׁבְּאִרְנוּ לְעֵיל, (בְּגוֹן לְבוֹזוֹת בְּמַעֲשֵׂה אֲבוֹתָיו אוֹ בְּמַעֲשֵׂי יוֹ הָרַאשׁוֹנִים, כִּינן שֶׁהוּא מִתְנַהֵג עִתָּה כְּשׁוֹרָה אוֹ בְּחֶסֶר הַכְּמָה, הֵן בְּתוֹרָה וְהֵן בְּעִנְיָנוּ עוֹלָם, וְכִנֵּ"ל בְּכָלֵל ד' וְה' וְכִינֵצַא בְּזָה). בְּכָל דְבַר שֶׁהוּא גְנוּת עָלָיו, שֶׁנֶּצְטַיְנוּ גַּם כֵּן, שְׁלֵא לְהַתְקַבֵּל דְבָרֵי הַמְסַפֵּר לְפָנֵינוּ לְהַתְבוֹזֵת עַל יְדֵי זֶה בְּעִנְיָנוּ, אֵת מִי שֶׁנֶּאֱמָרוּ עָלָיו. כִּלְלוֹ שֶׁל דְבַר, כֵּל דְבַר שִׁישׁ עַל הַמְסַפֵּר אֶסוּר עֲבוּר דְבוּרוֹ, יֵשׁ עַל הַמְקַבֵּל אֶסוּר עֲבוּר קְבֵלָתוֹ.

י. אֵף עַל פִּי שֶׁבְּרַנְנוּ, דְקְבֵלַת לְשׁוֹן הָרַע, דִּהְיִנוּ לְהַחֲלִיט בְּלִבּוֹ שֶׁהִדְבָּר אִמְתּוֹ, אֶסוּר מִן הַתּוֹרָה, מְכַל מְקוֹם אֲמָרוּ חוֹ"ל, דְּלְחֹשֶׁשׁ מִיָּהוּ בְעֵי (שֶׁלְחֹשֶׁשׁ אֲמָנָם צְרִיךְ). וּבְאִוֵר הַדְבָּר, דְּצְרִיךְ לְקַבֵּל אֵת הַדְבָּר בְּדֶרֶךְ חֶשֶׁשׁ בְּעֵלְמָא, הֵינּוּ רַק כְּדֵי לְשַׁמֵּר אֵת עֲצֻמוֹ מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא יִגְעַע לוֹ הַזֶּקַע עַל יְדוֹ, וְלֹא יִהְיֶה זֶה הַדְבָּר אֶפְלוּ בְּגֵר שֶׁפֶק דִּמְעֻמֵּינֵיו לְאָדָם בְּזוֹקֶת בְּשֵׁרוֹת, וְלִכֵּן מְחִיב עֲדִין לְהִיטִיב עִם הַנְּדוּן בְּכָל הַטּוֹבוֹת, שֶׁצְנֻתָה הַתּוֹרָה, לְשַׁאֵר אֲנָשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי לֹא נִגְרַע עֲרֻבוֹ בְּעִנְיָנוּ עַל יְדֵי הַלִּישָׁנָא בִּישָׁא (הַלְשָׁה"ר) לְשׁוֹם דְבַר.

והגה"ה - וְלֹא מְבַעֵי חֵיבָא דְבְּלֵאוּ (וְאֵין צְרִיךְ לומר כֵּן שֶׁבְּלֵא) הַלִּישָׁנָא בִּישָׁא הוּא כְּשֶׁאֵר אֲנָשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל, אֲלֵא אֶפְלוּ אֵם בְּלֵאוּ חֵיב (בְּלֵא כֶךְ) גַּם כֵּן נִתְחַזַק בְּעֵיר לְאָדָם קָשָׁע עַל יְדֵי מַעֲשֵׂי הָרַעִים, אֲךְ שֶׁעַל יָדָם לֹא יִצָּא עֲדוּן לְגַמְרֵי מִכָּל שְׂאֵר אֲנָשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל, בְּגוֹן, לְהַשִּׁיב לוֹ אֲבָדָה וְכִדֵּי לִתֵּן לוֹ צְדָקָה אוֹ לְפִדְיוֹ וְכִינֵצַא בּוֹ, וְעִתָּה נִשְׁמַע עָלָיו עוֹד מֵאֲנָשִׁים שֶׁצָּא לְגַמְרֵי מִכָּל "עֵמֶתְךָ", בְּגוֹן, דְּשִׁבְיָה הַתְּרָא וְאֲכִיל אֶסוּרָא (עוֹזֵב הַתֵּר וְאוֹכֵל אֶסוּר). כִּינן שֶׁלֹּא נִתְקַבֵּר דְּבִרְתָּם בְּבֵית דִּין, רַק שֶׁאֲמָרוּ אֲנָשִׁים בְּדֶרֶךְ סִפּוּר בְּעֵלְמָא אֵין לְקַבֵּל דְּבִרְתָּם לְאִמְתָּא כְּדֵי לְמַנַּע אֵת עֲצֻמוֹ עַל יְדֵי זֶה

חסוד שהמלאך אמר בשמים איך להינצל מצרות אכזריות!!

בשמים אמרו זאת 'במפורש' - זה מציל מגזירות וצרות רעות ואכזריות!!
שמענו זאת שוב ושוב אמנם אולי לא נכנס לנו זאת, המדרש אומר דבר, ואם המדרש אומר איזהו דבר אז זה הוא המציאות! לית מאן דפליג!! זה המציאות!! אין יכולים לעכב צרות משונות? שלא תבוא שום צרה?
המדרש הוא בבתי מדרשות חלק א פרקי היכלות רבתי פרק ו אות ג, וכן באוצר המדרשים במעשה דעשרה הרוגי מלכות, וזה לשון המדרש:
"אמר ר' ישמעאל סח לי סגסגא"ל שר הפ', ידידי שב בחיזקי ואגיד לך מה תהא על ישראל יבתי בחיזקי והיה מסתכל בי ובכה והיו הדמעות נופלות מעיניו ונופלות על פני אמרתי לו הדר זיו מרום למה תבכה אמר לי ידידי בא ואכניסך ואודיעך מה גנוז לישראל עם קדש תפשיני והכניסני בחדרי חדרים ולגנזי גנזים ולאוצרות של הפנסקים ופתח והראני כמה צרות כתובות צוררות משונות זו מזו, אמרתי לו הללו למי, אמר לי לישראל. אמרתי לו ויכולין לעמוד בהם? אמר לי למחר בא ואודיעך צרות משונות מאלה, למחר הכניסני לחדרי חדרים והראני צרות משונות מהראשונות אשר לחרב ולרעב ולשבי, אמרתי לו, הדר זיו ישראל בלבד חטאו? אמר לי, בכל יום מתחדשות צרות רבות עליהם מאלה וכשנכנסים לבתי כנסיות ועוננין אמן יאה שמה רבא אין אנו מניחים אותם לצאת מחדרי חדרים". עד כאן המדרש. ובאוצר המדרשים (קדושה ליהודי), מביא הנ"ל ואומר בסיומו: "הא למדת כמה גדול כח הקדיש שמעכב הצרות ומשמח הקב"ה".
הגמרא אומרת (שבת דף ק"ט:): כל העונה אמן יאה שמה רבא מברך בכל כחו קודעין לו גזר דינו! (דרך גב: לסגור העיניים באמירת יאה שמה רבא הוא סגולה לכוונה באי"ש!).

שוויון נפש בכל מאורעות החיים בתכלית הבטחון

בפרשתנו איתא במדרש (בראשית רבה נח א) "יודע ה' ימי תמימים" (תהלים לו יח) כשם שהם תמימים כך שנותיהם תמימים. ורש"י פירש "שני חיי שרה" - כולן שווין לטובה. על דרך העבודה מנאר הרה"ק בעל השפת אמת (תרנ"ו) שהמכוון על מידת השתוות, והוא מעלה גדולה להיות אדם עומד בתמימותו בכל מה שעובר עליו. שהרי יש נסיון לעני ויש נסיון לעשיר. ושרה בתחילת ימיה עברו עליה כמה זמנים קשים ברעבון, ובלקיחתה לפרעה ואבימלך, ובסוף ימיה היה לה כל טוב, ולא נעשה בה שום שינוי בכל השינויים האלה. שלא כדרך אנושי שיש לו כמה שינויים בכל יום, אלא כל שנות חיים היו שווים ולא נעשה בהם שום שינוי, מולל כל מיני שינויים ונסיונות בעוני ובעושר. וזהו עיקר התמימות, להיות דבוק בשורש העליון, כמו שכתוב "תמים תהיה עם ה' אלקיך" (דברים יח ג) וזה תכלית עבודת האדם.

יסוד זה כתב הרה"ק בעל בעל התיני באגרת הקודש (פרק יא) המאמין לא יחוש משום יסורין בעולם, ובכל עניני העולם - הן ולא - שווין אצלו בהשוואה אמיתית. כמו כן פירש בספה"ק הרה"ק בעל התפארת שלמה (פרשת שמות) על הפסוק "ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלקים" (שמות ג). הנראה לבאר בענין ההסתרה הזאת, כי אמנם זה כלל גדול במעלות ומידת הצדיקים הדבקים בהשי"ת תמיד, שהם בכחית ההשתוות כל הימים, לא ינעו ולא ישתנו בסיבות התפוכות הזמן מכל אשר יעבור עליהם בעולם הזה, מטוב ועד רע חלילה, לא יעצבו מרוב פחד - ולא יתהללו מרוב שמחה, כי הכל שווה אליהם. כאשר הם בדביקותם בהשי"ת הנה הם למעלה מן הזמן, לכן לא ישתנו בסיבות העולם הזה שהם תחת הזמן ומקורו, אך המה חוקים ועומדים בעבודת השי"ת, כלב האריה, שתולים בבית ה' כעץ על פלגי מים, לא יתנועעו מכל הרוחות שבעולם. ואף כי לפעמים יראה הצדיק איזה מהדין מתוחה חלילה על העולם הזה, לא ירהר ולא יישם על ליבו להדין עומק הדין, פן יקשה בעיניו, אך ישים נפשו בכפו להתפלל אל ה' אולי ירחם, עכ"ה.

למדנו מכאן, שחיי האיש הישראלי המה חיים על טבעיים, למעלה מן הזמן ולמעלה מן השכל, ועצה אחת יש לנו להרבות בתפילה, ולראות בטוב ה' כל הימים.

יתר על כן השמענו הרה"ק בעל השפת אמת (פרשת ראה תרל"ה) דרך חיים באופן פלאי ונשגב שהכל תלוי בהסתכלות האדם ובפנימיות המחשבה, כי עצם השינוי לרעה הנראה לעיני אדם אין לה קיום, אלא הכל תלוי באופן קבלת האדם, ובכוח האמונה ויכול לשנות ולהפך כל דבר מקללה לברכה, ואילו דבריו: שבכל יום ניתן לבני ישראל בחירה חדשה, ולעולם ביד האדם להפוך הרע לטוב, כי באמת אין הרע יורד משמים, אך שללל השפעה מוכרח להיות תערובת מטוב ורע, וכל שיש התחדשות ברכה נמשך אחריו הקללה. אלא שהכל ביד האדם, והיינו לקבל כל המאורעות בשווה, כי אם אין האדם משתנה בפניו בו מידת הדין הח"ל, או אין כל קיום להקללה וחולפת ועוברת מנונו. אך ח"ו אם האדם מתפעל יותר מדי בזה נוסף קיום החיזוק להרע. על כן לא יפסיק אדם מדביקות ובטחון שיש לו בהקב"ה, אף שיעבור עליו מה שיעבור.

אכן סימן מובהק לאדם לבחון את עצמו האם הגיע והפעיל לשיא המדרגה בעבודת השי"ת, אם ביכולתו להודות לה' על מידות והנהגות מנוגדות. וכן אמרו חז"ל במסכת ברכות (ס ב) "לדוד מזמור חסד ומשפט אשירה לך ה' אומרה" (תהלים קא א) אם חסד אשירה, ואם משפט אשירה. כלומר, דוד המלך עצמו הצטיין וקיבל הכל בשמחה ללא כל שינוי, ובכל עת היה אצלו בבחינת "לדוד מזמור". ויומתקו הדברים על כלל גדול במידת הבטחון שמביא בספה"ק תולדות יעקב יוסף (פרשת משפטים) בשם מרן הבעל שם טוב ז"ע שכלל שיחזיק אדם בעוצם מחשבתו שכל מה דעבד רחמנא לטב עביד, ואין שום כח אחר בעולם מבלעדי הבורא ית"ש, מובטח לו שלא יאונה לו כל רע.

כן דרשו בספרי מחשבה על דרך הכתוב "אם לא שוייתי ודוממתי" וגו' (תהלים קלא ב) כמו שהדרין בספר 'אוסף מכתבים' (מכתב קכ) שהאדם ימצא את השי"ת בין בטיבו בין בעקו בצרתו ועל ידי זה מסתדר במשך הזמן הכל לטובה באופן נפלא. וזה בדוק ומנוסה. והוא אחד מהיסודות שהדרין הבעש"ט את תלמידיו. וכמורנו בפסוק "וקר רוח איש תבונה" (משלי יז כז) שאחר שהאדם נעשה קר ברוחו, ממילא יוכל להיות תמיד במזג השווה בכל מצב שהוא.

דרך נוספת להתמודדות בכל מצב כתב מרן בעל החתם סופר (דרשות ז' אדר עמוד קכו): חידושים למסכת נדה עב ב) לפי מה שאמרו חז"ל (מגילה כח ב) 'שמעתא בעי צילותא, וכן אמרו (שבת ב ב) שלדבר הלכה צריך לפתוח במילי דבדיחותא ברישא. היינו, היות ואמרו (שבת שם) אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה, אזי יש מי שצריך לשמחה חיצונית, כגון כלי שיר ונגינה וכדומה עד שתיישב דעתם בליבו ויוכל לעסוק ב"פקודי ה' ישרים המשמחי לב", אמנם הישרים ביותר והגיעו למידת ההשתוות, אותם יחיד סגולה אינם מתפעלים כלל מצער עולם הזה, ואין שום צער נכנס בליבם, ממילא תמיד שמחים בה' ובושתים בו בתכלית הבטחון, ואינם נפסקים מלימודם אפילו רגע אחד, ולא יירידים שום שירדה. והם מהנעלבים ואינם עולבים, ותמיד שמחים בה' כל ימיהם.

צידה לדרך: מידת ההשתוות כל כולה ביסוד הבטחון תלויה וקיימת, ויש לאדם להרבות בתפילה ותחנונים שלא יאבד מנונו ולו לרגע כמימרא תמימות דרך בבטחון שלם ביוצר הכל, לראות טוב וחסד כל הימים.